

MØTEINNKALLING

Møtested: Formannskapssalen

Møtedato: 05.06.2012

Tid: 18.00

Eventuelle forfall meldes til innen kl tlf.

TILLEGG SAKLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.	Side
Tittel		

44/12	07/679	
KOMMUNEDELPLAN SLITU - MOMARKEN		

Leder

MØTEBOK

Utvalg **Hovedutvalg for miljø og teknikk** Saksnr. **44/12** Møtedato **05.06.2012**

KOMMUNEDELPLAN SLITU - MOMARKEN

Saknr.	Politisk behandling	Møtedato
72/07	Formannskapet	18.06.2007
45/08	Det faste utvalg for plansaker	03.11.2008
5/09	Det faste utvalg for plansaker	16.02.2009
12/09	Kommunestyret	26.02.2009
5/10	Formannskapet	25.01.2010
1/12	Formannskapet	10.01.2012
11/12	Hovedutvalg for miljø og teknikk	07.02.2012
44/12	Hovedutvalg for miljø og teknikk	05.06.2012
/	Formannskapet	07.06.2012
/	Kommunestyret	14.06.2012

Arkivkode:143
Saksb.: Kjell Olausen

Arkivsaknr.:07/679

L.nr.: 4994/12

Rådmannens forslag til vedtak:

Saken legges frem for formannskapet/kommunestyret med slik

innstilling:

1. Fremlagte planforslag for kommunedelplan Slitu- Momarken sendes ut på høring.
2. Trøgstad kommune og Eidsberg kommune anbefaler alt. 3 for avgrensning av masseuttakene.
3. Høringsfristen settes til 15.oktober 2012.

Kommunestyrets vedtak:

Formannskapets innstilling:

Hovedutvalg for miljø og teknikks innstilling:

SAKSOPPLYSNINGER:

Vedlegg: Planutkast med 3 alternative plankart, ROS-analyse og konsekvensutredninger
Brev fra Fossens efft.as datert 13.2.2012
Brev fra Ole Petter Mustorp datert 27.2.2012

Brev fra Aud Svvor og Fossen eff.as datert 27.2.2012
 Brev fra NGU datert 15.2.2012
 Brev fra Langebrekke grustak, Laugslet sandtak og Høisand AS datert 12.3.2012
 Brev fra Ole Henningsmoen, datert inn 27.3.2012
 Brev fra grunneierne i Mona v/Børge Grefslie datert 2.5.2012

Eidsberg kommune og Trøgstad kommune startet i 2007 opp et arbeid med en felles kommunedelplan med Trøgstad kommune i områdene langs ny E18 fra Slitu til Momarken. Det er utarbeidet et planprogram for området fra Slitu til Momarken. Planprogrammet ble vedtatt av kommunestyrene i begge kommuner.

Framdriftsplan

Arbeidet har hatt følgende fremdrift:

2008	Oppstart vedtatt
Høsten 2009	Planprogram vedtatt
2010-11	Planarbeid med konsulent
Vinter 2012	Orienteringer med grunneiere, næringsliv, beboere i området og andre interesserte
Våren 2012	Sammenstilling av innspill. Avveininger og vurderinger
Juni 2012	Politisk behandling
Juni – oktober 2012	Høringsperiode

Organisering

- Formannskapene i begge kommuner er styringsgruppe for planarbeidet.
- Administrasjonen i begge kommuner utarbeider planen med hjelp av konsulent Asplan-Viak.
- Grunneiere og andre berørte er tilskrevet direkte. Det er avholdt flere åpne møter og møter med grunneiere, temamøte om grus, møte med Norges geologiske undersøkelser(NGU)/Direktoratet for mineralforvaltning (DirMin)..

Formål

Formålet med planarbeidet har vært å få klarhet i arealbruk i området. Det foreligger flere planer om utvikling av næringsområder i planområdet. Planen avklarer hvilke områder som vil egne seg til utbyggingsformål i fremtiden, og hvilke områder som skal forbli grustak og LNF-områder.

Sentrale tema i planen er næringsområder, grusressurser og jordvern.

Næringsområder

Planområdet ligger strategisk plassert midt mellom byene Mysen og Askim med god infrastruktur og sentral beliggenhet i forhold til ny E18.

Hovedtyngden av næringsvirksomhet er innen handel- og servicenæring og tjenesteyting. Det regulerte næringsområdet Brennemoen nord er ferdig utbygd. Det er vedtatt en reguleringsplan for området "Brennemoen sør" på 224 dekar med mulighet for plasskrevende varehandel på deler av området. På Skogholt er det

regulert et næringsområde. På Gislingrud er det vedtatt et planprogram for en reguleringsplan for næring. I kommuneplan for Trøgstad er det satt av et framtidig næringsområde på Sagtmoen/Henningsmoen.

Monaryggen

Norges geologiske undersøkelser (NGU) har beregnet at grusressursen Monaryggen før uttak rommet ca 91 mill m³ med grus totalt. 35 mill av disse er mulige å ta ut, uten at det går på bekostning av de "vernede" områdene eller nye eller gamle E18. 20 mill m³ av dette igjen, er allerede tatt ut og ca 15 m³ gjenstår. NGU påpeker at tallene er framkommet av beregninger av tilgjengelige data og at det burde vært gjort flere undersøkelser av grusressursene (dybder, fraksjonsstørrelser etc) for å finne mer nøyaktige tall.

Driverne av grusuttak framholder at grusen er en svært viktig ressurs for Østlandet og især Oslo-området som har problemer med å skaffe nok byggeråstoff. Grusen er spesielt godt egnet som tilslag i betong og ifølge driverne går grusen i dag i all hovedsak til høyverdige formål, der de er best egnet og best betalt. Uttaket har de senere årene økt vesentlig. På spørsmål til Direktoratet for Mineralforvaltning blir det svart at puk (knuste steinmasser) kan erstatte grus i betong.

Mona grunneierlag har bedt NGU (Norges geologiske undersøkelse) foreta en vurdering av Monaryggen som byggeråstoffressurs. NGU viser til at det er stort press på arealer og ressurser, og at det er nødvendig å tenke langsiktig. De påpeker at det er viktig å legge vekt på viktige faktorer som: kvalitet på råstoff, transportkostnader og miljøkonsekvenser ved langtransport og konkurransen i markedet.

I 2010 ble det vedtatt en ny minerallov. Dette fører til at Direktoratet for mineralforvaltning har hjemmel til å kreve driftsplan og føre tilsyn med alle uttak av mineralske forekomster. Dette gjør at alle som driver uttak må søke konsesjon for sin drift innen 1.1.2014, samt å lage en driftsplan. Grusdriverne i Monaryggen vest har startet et samarbeid om en felles driftsplan for uttak på sine eiendommer. Oppryddings- og sikringstiltak ivaretas ved at Direktoratet for mineralforvaltning har anledning til å pålegge enhver virksomhet å stille økonomisk sikkerhet for gjennomføring av slike tiltak.

De naturhistoriske og kvartærgeografiske verneverdiene for Monaryggen er godt dokumentert. Monaryggen er en av de mest kjente brerandsavsetningene i Norge og er beskrevet allerede tidlig på 1800-tallet.

Monaryggen er i dag en av de viktigste grusressursene på Østlandet, også viktig nasjonalt.

Uttakene er omfattende og det drives i dag 6 uttak. Uttakene har vært akselererende de siste 30 årene. Grusressursen er av høy kvalitet.

I Monaryggen finnes det grunnvannsressurser, og grunnvannsnivået er antatt å ligge på kote 105. Uttaksdybde i grustakene har vært et sentralt spørsmål i dialogen med grusdriverne.

I reguleringsplanen Mona vest er uttaksdybden satt til kote 150. Sikring av grunnvannsressursen har vært sentral i arbeidet med kommunedelplanen.

Jordvern

Rundt 80 % av planområdet er dyrket eller dyrkbar mark, og ca halve planområdet i dag dyrket mark. Bygging på dyrket mark stiller økte krav til arealøkonomisering, både ved at det bygges tettere og at bygningsformålet er av høy verdi.

Andre interesser

I planutkastet er følgende tema konsekvensutredet: Landbruk, grunnvannsressurser, grunnforhold, infrastruktur, energiforsyning, vann og avløp, bomiljø, kvartærgeologisk historie, landskap og kulturlandskap, lokalklimatiske forhold, kulturminner og kulturmiljø, naturtyper, biologisk mangfold og vilttrekk, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Innspill under planprosessen

I forbindelse med orienteringsrunden i siste del av planprosessen, er det kommet innspill på nye alternativ som gruseierne ønsker å få vurdert i planen. Det har også kommet innspill til nye næringsområder både ved Brenneomen (sør for rv128), men også ved Laslet/ Momarkenkrysset.

Et muntlig innspill er å flytte rv 128 (gamle E18) syd for ryggen, slik at man kan utnytte grusressursene som ligger under rv 128. Da kan grusen tas ut ned til kote 110 (noen meter over grunnvannet). Det er betydelig infrastruktur (VA-anlegg) langs rv128 og kulturminner i deler av området.

Det har vært et felles møte mellom grunneierne i Monaryggen som er involvert i masseuttak. De er enige om et innspill til kommunedelplanen som ble sendt i brev datert 2. mai 2012. De skriver at de ønsker å utnytte all grus på tvers av kommunegrensene og nabogrensene mellom grustakene. De ønsker prinsipielt å gå så nærme grunnvannet som faglig tilrådelig og viser til Gardermoen, kommuneplan Ringerike kommune og Vistergropa, Sarpsborg, hvor grensene er 2-4 meter over grunnvannspeilet. De mener at grunnvannspeilet må fastlegges og at det må framgå i tekstdelen til kommunedelplanen at reguleringsplanene må bygge på dette. De mener at en slik strategi vil frigjøre store og anvendelige områder for grunneierne til etterbruk, og som vil være til stor nytte for kommunene i fremtidig bolig- og næringsutvikling.

I sør-vest er det kommet skriftlig forslag (Mustorp) om å legge Vesle-Monaveien sør for rv 128 ved Edwin Ruuds omsorgssenter for å få utnyttet grusressursen i vest på en bedre måte.

Det er også kommet innspill om å legge næringsområde i grustak sør for rv 128, samt å utnytte gamle grusuttak til godsterminal for jernbanetransport.

Nord for E18 er det kommet ønske å gjøre et område som i dag er masselager om til næringsareal. Grunneieren ønsker mulighet til å produsere jord, knuse/gjenvinne betongrester, hogge flis til biovarme og bygge et overbygd lager for flis og eventuelt lagre og midlertidige produsere prefabrikkert betong. Dette er aktiviteter som det ikke er naturlig å legge inn i de øvrige næringsområdene i planen.

RÅDMANNENS MERKNADER:

NÆRINGSOMRÅDER

I planforslaget er det valgt en arealstrategi for næringsområdene med en konsentrasjon rundt Brennemoen med tanke på en bevisst utvikling av området som næringspark. En ønsker ikke en spredning av virksomhetene da dette kan redusere områdets attraktivitet som næringspark. Det er lagt opp til en etappevis utbygging av samme grunn. I planforslaget er det mer enn tilstrekkelig næringsarealer for planperioden. Beregnet behov for næringsareal (bruksareal) er ca 140 dekar fram til 2030, mens det er satt av 250 dekar til bruksareal med 50% utnyttelse. Totalt er det avsatt 510 dekar utnyttbart areal, fratrukket 20% til veier og grønt.

Det er sett på muligheter for å legge et næringsareal for flislager, flishogging, betonglagring osv nord for E18. Dette er delvis landbruksrelatert og støyende virksomhet som ikke passer inn i de andre næringsområdene. Det arbeides med en løsning for dette som vil bli ettersendt for politisk behandling i kommunedelplanen.

MONARYGGEN

Uttaksalternativer

Det er i planutkastet konsekvensutredet 3 ulike alternativer for videre grusuttak i Monaryggen. Det mest radikale av disse er å fjerne hele ryggen ned til kote 150, med rv 128 (Gamle E18) som høyeste gjenstående rygg i landskapet.

Forslagene fra grusdriverne om uttaksdybde ned til 2-4 meter over grunnvannet vil bety en total endring av landskapet langs E18. Ny E18 ligger på det laveste på ca kote 150. Uttak ned til kote 110 vil derfor gi betydelige fordypninger i landskapet. Dersom rv 128 (gamle E18) flyttes sør for Vesle-Mona-veien, vil nye E18 bli høyeste rygg i landskapet. Flere har tenkt seg at nedlagte grusuttaksområder vil bli gode næringsområder i fremtiden. Planutkastet inneholder allerede betydelig næringsarealer, slik at behov vil være dekket i hele planperioden. Arealstrategien i planutkastet bygger på et prinsipp om konsentrasjon av næringsarealer rundt Brennemoen.

Uttaksdybden i grustakene vil være vesentlig, i forhold til utnyttelsen av grusressursen, og flere grusdrivere har tatt opp spørsmålet om kommunene kommer i et erstatningsansvar knyttet til en slik begrensning. I samtaler kommunene har hatt med Miljøverndepartementet, er rundskriv T-5/96 vurdert som førende for dette spørsmålet.

På side 16 i rundskrivet er følgende skrevet:

"En del uttak kan ha vært i drift i lengre tid uten reaksjon fra kommunen, og større og mindre investeringer i tiltaket kan ha vært gjennomført. Videre uttaksvirksomhet kan bli avgrenset eller må avvikles. Da bør kommunen i rimelig grad ta hensyn til hvordan den eksisterende virksomheten kan få avsluttet driften på en regningsvarende måte"

Grunnvannsressursen

Innen planområdet er det en stor grunnvannsressurs i tilknytning til Monaryggen. Kommunedelplanen skal gi rammer for masseuttakene i Monaryggen, og må ikke umuliggjøre fremtidig bruk av vannressursen.

Grusdriverne har uttrykt ønske om flere undersøkelser knyttet til grunnvannsressursen. Det er ikke utført grunnvannsundersøkelser i forbindelse med utarbeidelsen av planforslaget. Kommunene ønsker å legge et føre-var-prinsipp til grunn for kommunedelplanen, og ønsker ikke å endre uttaksdybden for gjeldende reguleringsplan.

Verneinteresser

Utsikten fra Monaryggen er unik. Ryggen ligger på ca 205 moh. omgitt av lavtliggende landskap. Hele den gjenstående ryggen er rundt 1,8 km lang. En gjennomkjøring av vei midt på ryggen gir en 10-15 meter dyp kløft i ryggen, men denne er uten betydning for helhetsinntrykket og kan enkelt passeres. Alternativ 3 innebærer at ryggen bevares i ca 1600 m lengde inkludert det fra før vernede tverrprofilet. Tverrprofilet, som «vernes» av reguleringsplan og kommuneplan i dag, vil kun gjøre at ca 250 m av ryggsilhuetten opprettholdes.

Monaryggen er en brerandsavsetning med vitenskapelig, pedagogisk og allmenn stor verdi. Mye nok av ryggen er igjen til at de viktigste kvartærgeologiske trekkene er demonstrerbare i et profil over avsetningen. Området omtales i et notat fra Fylkesmannen i 1991 som viktig som type- og referanseområde, både for de enkelte formene og for helheten av avsetningstypene. Konklusjonen i notatet var at området, slik det fremsto i 1991, har høyeste prioritet med hensyn til vern. Det er og har vært store uttak i ryggen og ny E18 har gjennomført ryggen i øst og vest ned til kote 170-175. Dette har redusert ryggens verdi noe, men den gjenstående ryggen kombinert med det bevarte tverrprofilet, gjør at ryggen fortsatt har nasjonal- og internasjonal verdi slik beskrevet over.

Det er både internasjonale, nasjonale og regionale interesser knyttet til ryggen og den omtales som et naturhistorisk dokument med unik mektighet og mange kulturminner.

Regionalt er Monaryggen også viktig som landskapselement og landstype.

Monaryggen har også stor lokal interesse knyttet til nærmiljøet (friluftsliv og landskap).

ANDRE PROBLEMSTILLINGER

I møte med innbyggerne er det fremkommet ønske om at planen bør ta for seg en mer helhetlig utvikling på Slitu. Dette er ikke vurdert i forslag til kommunedelplan, og vil komme inn som en naturlig del av en kommuneplanrullering.

Boligområder

Innen planområdet er det to store boligområder, samt spredt bebyggelse. Det største boligområdet er på Slitu, mens det andre området ligger tett på grusuttakene i Platåveien på Østreng.

I planutkastet er det vektlagt å vurdere hvordan fremtidig senking av Monaryggen vil påvirke klima, sandflukt m.v. for bomiljøene på Slitu og i Østreng. Det vurderes også hvordan bomiljøet blir påvirket av øvrige næringsbedrifter, trafikk o.l.

Uavhengig av hvilken strategi man velger for grusressursen, vil dette påvirke boligområdene på Østreng og ved Brandsrud. Dersom alternativ 1 blir valgt, må boligene i Platåveien og ved 2 boliger ved Brandsrud erverves. Ved valg av alternativ 2 og 3, er det viktig at det etableres en tilstrekkelig buffersone mellom uttaksvirksomheten og boligene.

Det er også potensielle interessekonflikter mellom eksisterende boliger og planlagt næring.

Dette vil i hovedsak dreie seg om økt trafikk, støy og innsyn/ visuelle problemstillinger som kan være med på å redusere boligenes attraktivitet. Dette gjelder spesielt ved utvikling av området Gislingrud.

Identitet

Mona har gitt en Mysenområdet en geografisk/topografisk identitet. En fjerning av Monaryggens silhuett vil endre landskapsbildet vesentlig.

Lokal klimaproblematikk

De lokalklimatiske forholdene ble vurdert av Det norske meteorologiske institutt i 1993. Dette arbeidet konkluderer med at endringer i Monaryggen tilsvarende alternativ 1 og 2 i planutkastet vil kunne påvirke lokalmiljøet i området. I klart, stabilt vær vil det bli kaldere sør for brerandsavsetningen ved Mysen. Det er stor usikkerhet om hvor stor påvirkningen vil være, men trolig blir det i middel 2-3 grader kaldere på Mysen i den nevnte værtypen. Det er ikke undersøkt om veienes gjennomskjæring på ca kote 175, påvirker temperaturforholdene i Mysen.

Kommunene legger til grunn at Monaryggen har en betydning som klimaskjerm og at en føre-var-holdning tilsier at ryggen bør bestå.

Forholdet til naturmangfoldloven

Lov om forvaltning av naturens mangfold ble vedtatt 19. juni 2009. Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal også gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden.

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger med konsekvenser for naturen. Naturmangfoldloven er sentral ved vurdering av videre uttak i Monaryggen, på grunn av ryggens landskapsmessige og geologiske betydning. I tillegg er det en spennende botanikk i området.

Prinsippet om kunnskapsgrunnlaget er lovfestet i § 8, og innebærer at all forvaltning av natur skal være kunnskapsbasert. Som hovedregel snakker vi om eksisterende kunnskap, men i enkelte tilfeller vil det være behov for å innhente ny kunnskap. I lovens §8 står det at det i noen tilfeller ikke er tilstrekkelig kunnskap til å vite hvilke virkninger beslutningen har for naturmangfold. Føre-var-prinsippet i § 9 skal da brukes. I planarbeidet er valg av bevaring av silhuetten og uttaksdybde gjort delvis ut fra en betraktning om at er stor usikkerhet knyttet til ryggens betydning for lokalklima og til grunnvannsressursens utbredelse og sårbarhet for forurensning.

Konklusjon for videre uttak i Monaryggen

Ved valg av alternativ for videre uttak i Monaryggen er det lagt vekt på at Monaryggen er et tydelig og identitetskapende landskapselement i Indre Østfold, et naturhistorisk dokument av nasjonal interesse og en klimaskjerm i området. Rådmennene har videre valgt en føre-var-tilnærming til problemstillingen pga usikkerhet knyttet til lokalklima og grunnvannsressursen. Planutkastet inneholder 3 alternativer for avgrensning av masseuttakene. Trøgstad kommune og Eidsberg kommune anbefaler alt. 3. Det vil si et uttak av masser som tilpasses et vern av Monaryggens silhuett i landskapet. Dette vil redusere den utnyttbare ressursen i Monaryggen vesentlig for dagens grusdrivere. Framtidige generasjoner vil ha mulighet til å vekke interessene annerledes. Grus er en ikke fornybar ressurs som det vil bli stadig større knapphet på.

Forslagene fra grusdrivere om å ta ut mer av grusen enn alternativene som ligger i planforslaget har rådmannen vurdert som lite aktuelt i denne perioden. Flytting av rv 128 vil berøre beboere betydelig, kreve flytting av vesentlig infrastruktur samt at videre uttak vil også berøre kulturminner i området. Disse er derfor ikke er konsekvensutredet og forslagene er ikke innarbeidet i planforslaget.